

УДК [159.9:378:351.74](477)

Валерій Васильович СОКУРЕНКО,

*ректор Харківського національного університету внутрішніх справ,
заслужений юрист України, доктор юридичних наук, доцент;*

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8923-5639>

ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПЕРСОНАЛУ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

Необхідність проведення конференції обумовлена надзвичайною актуальністю проблеми підготовки висококваліфікованих фахівців правоохоронної галузі, здатних після здобуття освіти включитися у виконання професійної діяльності, вирішувати на високому рівні складні завдання і відповідати за їх виконання. Забезпечити такий рівень підготовки покликані вищі навчальні заклади МВС України.

Сучасний світ, який швидко змінюється, змушує працівників поліції постійно перебувати в ситуації вибору і швидко адаптуватися до нестабільних економічних, соціальних та ризиконебезпечних умов професії. Одночасно розвиваються інформаційні технології, що вимагають постійного професійного й особистісного розвитку фахівця.

Конференція задумана як захід, на якому науковці спільно з працівниками практичних підрозділів Національної поліції:

– обговорять сучасні проблеми психологічної та професійно-педагогічної підготовки майбутніх офіцерів поліції до професійної діяльності;

– обміняються досвідом з питань організації підготовки майбутніх офіцерів поліції;

– спільними зусиллями спробують знайти шляхи підвищення якості такої підготовки;

– визначать коло питань, які є перспективними і які належить вирішити у майбутньому;

– ознайомляться з напрямками наукових досліджень та розробок колег-науковців із різних навчальних закладів МВС України;

– обміняються думками з питань пошуку нових підходів до профілактики правопорушень дітей та у молодіжному середовищі в цілому.

Наше завдання – напрацювати пропозиції та рекомендації, спрямовані на підвищення якості підготовки курсантів до професійної діяльності.

Наш вищий навчальний заклад здійснює підготовку фахівців-психологів з 1998 року, а з 2013 року – психологів для відділень

ювенальної превенції. Необхідність підготовки фахівців такого профілю обумовлена зниженням виховної ролі сім'ї та навчальних закладів, стрімким зростанням кількості злочинів, що скоюють діти, підвищенням тяжкості цих діянь, а отже, потребою попередження виникнення злочинності у молодіжному середовищі, профілактики насильства в сім'ї, посилення ролі правоохоронних органів у вирішенні соціальних проблем.

Ситуація в державі ускладнилася, в умовах проведення АТО має місце висока екстремальність професійної діяльності працівників поліції, що пов'язано зі значною кількістю зброї у населення, впливом чинників соціального стресу, наявністю серед населення значної кількості осіб, які мають негативні емоційні стани (агресивність, роздратованість, ворожість тощо), зниженням соціальних стандартів життя та підвищенням безробіття населення, підвищенням загальної кількості правопорушень і посиленням жорстокості злочинців. Виконання професійного обов'язку в таких умовах потребує спеціальної психологічної підготовки майбутніх працівників Національної поліції.

Стало зрозуміло, що питання профілактики та корекції негативних психічних станів правоохоронців украї важливе. Значна частина колишніх працівників міліції, які брали участь у бойових діях, стала поліцейськими. Прогнозувати надійність їх службової діяльності вкрай важко, тому вони повинні бути охоплені заходами реадптації та реабілітації.

Враховуючи зміни, які відбулися в державі, потреби психологічного забезпечення діяльності органів Національної поліції, напрямами використання практичних психологів можуть бути:

- розробка заходів покращення іміджу поліції;
- участь у приймальних і атестаційних комісіях, розробка принципів і методів їх роботи, створення асесмент-центрів, здійснення заходів добору працівників на посади;
- оптимізація психологічного клімату в колективах, попередження деструктивних явищ, прогнозування працездатності працівників;
- екстрена психологічна допомога та психологічна реабілітація працівників;
- забезпечення оперативної поліцейської діяльності психологічними знаннями і тактиками;
- участь в судово-психологічних експертизах;
- створення психологічних портретів розшукуваних злочинців;
- участь у розшукових діях (розробка тактик допиту, очної ставки, огляду місця події тощо).

Психологічна служба має також забезпечувати освіту, підвищення кваліфікації та професійно-психологічну підготовку працівників поліції

з метою забезпечення достатнього рівня їх психологічної готовності до діяльності та компетентності в галузі юридичної психології у сфері взаємодії з населенням; розробку і здійснення психологічних тренінгів різної спрямованості з працівниками (вперше прийнятими на службу, кандидатами на керівні посади та керівниками, окремими категоріями працівників, які найбільше спілкуються з населенням).

Наразі в університеті триває процес підвищення кваліфікації поліцейських різних підрозділів (слідчих, дільничних офіцерів поліції, надалі – офіцерів кримінальної поліції). Психологічна складова їх підготовки в цілому складає лише 16 академічних годин, тобто менше 5 % від загальної кількості навчального часу. Постає питання: чи достатньо цього часу, щоб підготувати їх психологічно? За цей незначний навчальний час необхідно: навчити їх прийомів контролювання емоційних станів та зняття стресу, сформувати і розвинути вміння спілкуватися з особами різного віку та соціального статусу; бути готовими до роботи з людьми, які потрапили у складні (або кризові) життєві обставини.

Наведене обумовлює нагальну потребу в:

- організації національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів поліції під час їх навчання у вищому навчальному закладі МВС України;

- посиленні психологічної складової у підготовці курсантів до професійної діяльності;

- налагодженні взаємодії правоохоронних органів із сім'єю, навчальними закладами, молодіжними та громадськими організаціями;

- розробці методичних рекомендацій для поліцейських щодо їх психологічної підготовки до виконання професійних обов'язків в екстремальних умовах;

- проведенні наукових дисертаційних досліджень в галузі вікової, педагогічної та юридичної психології щодо вивчення механізмів попередження злочинності в молодіжному середовищі для підвищення ефективності підготовки фахівців-психологів до професійної діяльності.

Саме на пошук шляхів вирішення цих завдань і буде спрямована робота конференції.

Отримано 12.03.2018

